

Remissyttrande

Handläggare

Klara Eklund
Miljöövervakningsenheten
klara.eklund@havochvatten.se

Datum 2026-01-20

Dnr 2025-003330

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över Remiss av skrivelserna Nytt system för företagens miljörapportering och Komplettering av redovisningen nytt system för företagens miljörapportering 2025/01978

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker i huvudsak de förslag som lämnas i skrivelserna som remissen omfattar.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Generella synpunkter

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker Naturvårdsverkets föreslagna lösning för en förenklande rapporterings- och informationstjänst för företag. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att Företagens miljöinformation och rapportering, FMR, som på sikt avses utgöra enda plats för verksamheter att rapportera miljöinformation ("en uppgift, en gång, till ett ställe"), behöver samordnas med utveckling av andra myndigheters behov av informationsmängder.

Ytterligare författningsregleringar kan behövas för att möjliggöra anpassningar av information som ska ingå i miljörapport eller andra informationsmängder som behövs för internationell rapportering.

Myndigheten tillstyrker att Naturvårdsverket får ett tydligt huvudansvar för FMR och instämmer i Naturvårdsverkets beskrivning av behov av tjänster där information kan utbytas mellan myndigheter utifrån behörighet, för att myndigheterna ska kunna utföra sina författningsreglerade uppgifter.

Havs- och vattenmyndigheten har tidigare påpekat behov av att få in ytterligare data från verksamhetsutövare via miljörapport, se bland annat Havs- och vattenmyndighetens yttrande över PM Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning 2024-11-19¹. Vattenverksamhet och

¹ "Även om en förbättrad samverkan enligt 42 a § förordningen om vattenverksamheter (s.k. NAP-samverkan) ökar chanserna att verksamhetsutövarna kommer in med mer data och underlag, är det fortfarande en brist att det inte finns något rättsligt krav att lämna in sådant underlag, exempelvis genom krav på att lämna miljörapport." I Havs- och vattenmyndighetens redovisning av regeringsuppdraget "Översyn av förutsättningar för normsättning av ytvatten" framförde myndigheten följande: *Havs- och vattenmyndigheten anser att det vore rimligt med ett krav för de som bedriver "vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel" att rapportera till exempel flödes- och vattenståndsdata till lämplig datavärd. Det kan lösas genom att*

utsläpp i vatten från miljöfarlig verksamhet har ett tydligt samband i vattenmiljöerna. Både halter och spridning av miljögifter beror till stor del på vattenkvantiteter. Idag behöver inte vattenverksamheter lämna miljörapport och det finns därför mycket lite information om vattenuttag och vattenreglering. Vattenuttag och -regleringar kan påverka även förutsättningen för tillstånd och villkor för miljöfarlig verksamhet. Utan denna information kan inte heller tillsynsmyndigheten bedriva riskbaserad tillsyn. Det är också en beredskapsfråga. Havs- och vattenmyndigheten föreslår därför att miljörapport införs även för vattenverksamhet och att FMR hanterar både miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet. Det är inte ovanligt att en vattenverksamhet har både en del som är miljöfarlig verksamhet och en del som är vattenverksamhet. Det skulle underlätta för dessa verksamheter att ha ett system för miljörapportering.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer det motiverat att samordna företagens inrapportering av uppgifter samtidigt som andra kommunicerbara lösningar för dataförvaltning behöver finnas utifrån syftet med datainsamlingen. Till exempel behöver data om utsläpp/belastning skiljas från data om övervakning/recipientkontroll och tillståndet i miljön. Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker det beskrivna behovet att FMR ska samla information som myndigheter behöver för internationell rapportering.

För att systemet ska samla information som behövs för att uppfylla vattenförvaltningsförordningens krav om register för utsläpp och spill ser Havs- och vattenmyndigheten behov av förändringsförslag och konsekvensutredning inom ramen för miljörapportföreskriften. Uppgifter om alla utsläpp från antropogena utsläppskällor bör samlas in via systemet och lägre nationella ämneströskelvärden för de ämnen och verksamheter som omfattas av Industriutsläppsdirektivet, IEPR, bör utredas.

Havs- och vattenmyndigheten vill lyfta fram att det kvarstår behov av samverkan mellan myndigheter som använder systemets information för internationell rapportering med mera, men denna samverkan kan dirigeras till lämpliga befintliga eller tillfälliga, adaptiva och effektiva samverkansforum.

Nuvarande rapporteringstjänst; Svenska Miljörapporteringsportalen (SMP) har varit bristfällig för användande av data, bland annat för beräkning och internationell rapportering av föroreningsbelastning till Sveriges havsbassänger. En välkommen förändring i FMR är att myndigheter ska ges möjlighet att återkoppla till eller begära tillägg från verksamhetsutövarna, vilket förenklar granskningsprocessen, samt att systemet ska utvecklas för möjlig maskinell granskning. Myndigheten vill även påtala vikten av att tydligt strukturerad information och valideringstjänster kommer på plats initialt och vägs mot risken att föreslagna framtida utvecklingsmöjligheter som "dynamiska valideringar" blir krävande engångsinsatser.

regeringen inför krav på miljörapport och/eller krav i föreskrifter på rapportering av data till lämplig datavärd. Havs- och vattenmyndigheten har i slutredovisningen av regeringsuppdraget om att följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor, lämnat motsvarande förslag. En förutsättning för att kunna förbättra tillgången till data kan i vissa fall också vara att berörd myndighet får mandat och förutsättningar att samla in, lagra och bearbeta information, särskilt om informationen har bäring på fastigheter eller liknande."

Detaljerade synpunkter

I föreslagen bestämmelse 31 e § förordningen om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd framgår att Havs- och vattenmyndigheten genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande ska få åtkomst till de uppgifter i aktuellt informationssystem som myndigheten behöver för att fullgöra sina författningsreglerade skyldigheter. I Naturvårdsverkets föregående utredning motiverades motsvarande bestämmelse med att Havs- och vattenmyndigheten "behöver tillgång till uppgifter i miljörapporterna för att fullgöra författningsreglerade skyldigheter såsom internationell rapportering, framställande av statistik, måluppföljning och för tillgängliggörande av information i enlighet med EU-rättsliga krav och internationella åtaganden samt deltagande i mål och ärenden enligt miljöbalken. Havs- och vattenmyndigheten finner utifrån detta att det anses ingå i författningsreglerade skyldigheter att Havs- och vattenmyndigheten ska få tillgång till uppgifter Havs- och vattenmyndigheten behöver i samband med deltagande i exempelvis miljöprovningar.

Av samma föreslagna bestämmelse framgår vidare att på begäran av en myndighet, genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande, ska ges åtkomst till de uppgifter i informationssystemet som myndigheten behöver för att fullgöra sitt uppdrag. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att denna del skulle ge myndigheten tillgång till nödvändiga uppgifter i andra förekommande fall.

Havs- och vattenmyndigheten ska enligt 5 §, punkten 2, i myndighetens instruktion (Förordning (2011:619) med instruktion för Havs- och vattenmyndigheten) bevaka allmänna miljövårdsintressen i mål och ärenden där miljöbalken tillämpas och som handläggs hos myndigheter och domstolar. Enligt punkten 3 i samma paragraf ska myndigheten delta i miljöprovningar som gäller frågor som är principiellt viktiga eller har stor betydelse för havs- och vattenmiljön eller fisket. För att kunna utföra dessa uppdrag har myndigheten idag full tillgång till uppgifter i SMP och det är viktigt att myndigheten får fortsatt tillgång till nödvändiga uppgifter även i det nya systemet.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av avdelningschefen Thomas Klein. I den slutliga handläggningen av ärendet har även utredarna Klara Eklund, Åsa Gunnarsson, Ramona Liveland, Michael Pohl och enhetscheferna Mikael Krysell och Elisabeth Thompson medverkat.

Anna Ledin

Thomas Klein